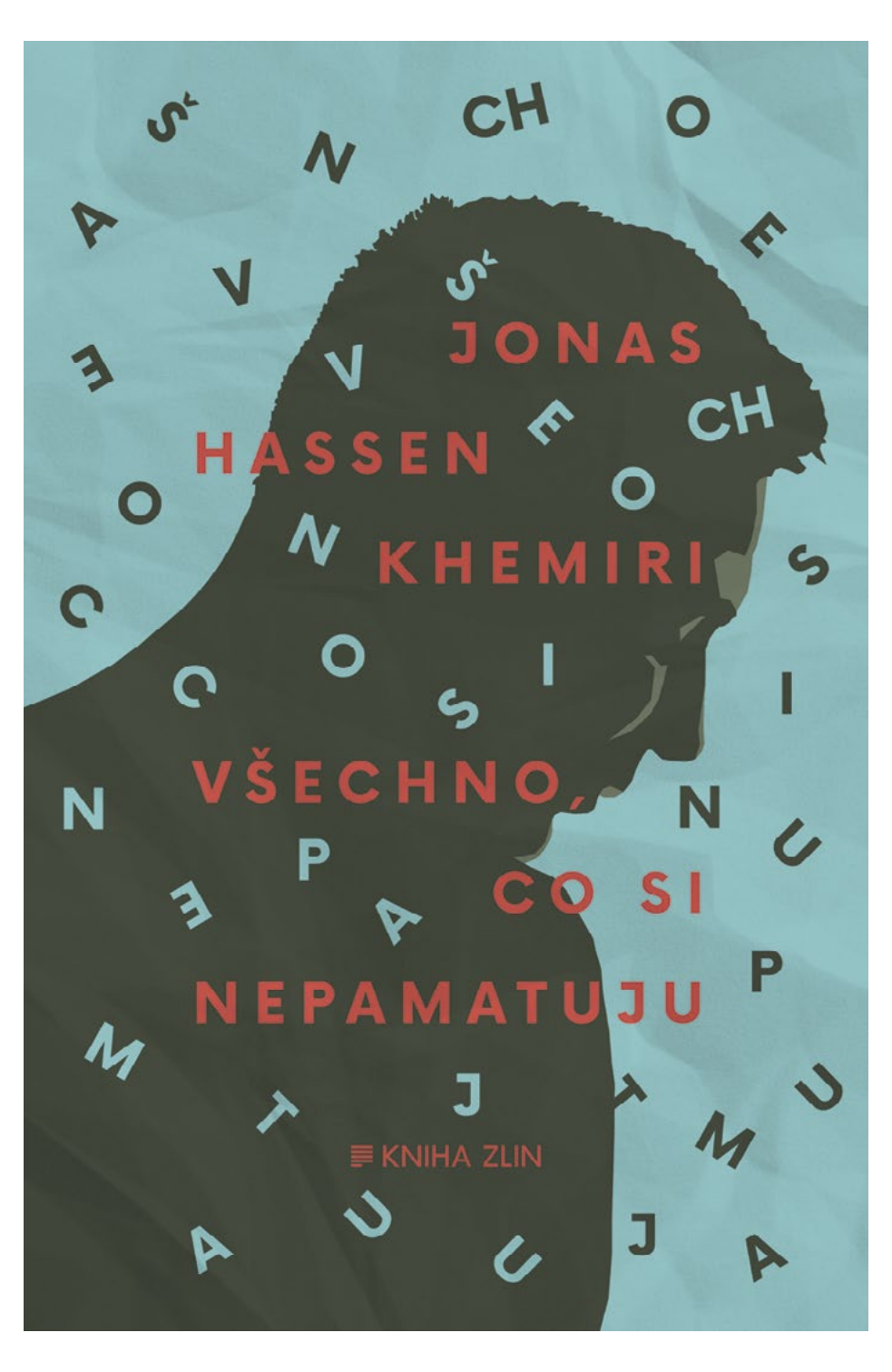

A dark silhouette of a man's head in profile, facing right, set against a light blue background with a crumpled paper texture. Numerous white letters and symbols (A, S, N, CH, O, E, V, S, F, CH, S, I, U, P, M, T, U, J, A) are scattered around the head, appearing to float or be part of the environment.

**JONAS
HASSEN**

KHEMIRI

**VŠECHNO,
CO SI**

NEPAMATUJU

 KNIHA ZLIN

Všecho, co si nepamatuju

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

≡ KNIHA ZLIN

Jonas Hassen Khemiri
Všecho, co si nepamatuju – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

FLEET

JONAS HASSEN KHEMIRI
VŠECHNO, CO SI NEPAMATUJU

**JONAS
HASSEN
KHEMIRI**

**VŠECHNO,
CO SI
NEPAMATUJU**

 KNIHA ZLIN

Obsah

Část 1. – Dopolodne

Dům	11
Domov pro lidi s demencí	21
Korespondence	30
Berlín	43

Část 2. – Laide

Obýtvák	75
Kuchyň	139
Balkon	203

Část 3. – Odpoledne

Já (1)	239
Já (2)	259

Tato kniha vychází s finanční podporou Swedish Arts Council.

The publisher acknowledges the financial assistance of Swedish Arts Council.

SWEDISH
ARTSCOUNCIL

Oh na na what's my name?
Rihanna

Část 1.

DOPOLEDNE

DŮM

Zpoza živého plotu vystrčí hlavu soused a zeptá se, kdo jsem a co tady pohledávám.

×

Vítejte. Posadte se. Uvolněte se. Ujišťuju vás, že se nemusíte ničeho obávat. Stačí zmáčknout tlačítko alarmu, a za půl minuty jsou tady.

×

Soused se omlouvá, vysvětlí mi, že po všem, co se tady stalo, je přirozené, že se tu všichni začali chovat k cizím lidem trochu podezřívavě.

×

Měl jsem taky jasnou představu o tom, jak to tady bude vypadat. Rozumíte, spíš jako ve filmech. Tlustý ocelový mříž, v jednom rohu odporný hajzly, palandy a zapářený sprchy, kde si člověk musí dávat bacha, aby mu mýdlo nespadlo na zem. Myslel jsem si, že tu budu muset mít v jednom kuse žiletku v puse, abych byl pořád připravenej. Ale vidíte sám. Vypadá to tu spíš jako hostel. Jsou tu bezva lidi. Záchody tu máme čisté. Dokonce je tu dílna, kde se dají vyrábět věci ze dřeva. Měl jsem kliku, že jsem se sem dostal.

×

Soused mě pozve k sobě na kávu, společně vystoupáme po šterkové cestě, soused zavře dveře do pracovny a v kuchyni zapne kávovar. Je to tragédie, pronese a potřese hlavou. To, co se stalo, je strašná tragédie.

×

Zbývají mi ještě dva měsíce a tři dny. Ale to je v pohodě. Moc o tom nepřemýšlím. Mám se tu fajn. Pravda, je to dlouhá doba. Ale aspoň si nemusím dělat starosti, jak zaplatím činži. Co chcete vědět? Mám začít tím, jak jsem se se Samuelem seznámil? Chcete slyšet dlouhou, nebo krátkou verzi? Vyberte si. Já mám času dost.

×

Soused dá na stůl malé bílé šálky a na mísu nugátové sušenky. S kým ještě jste mluvil? zeptá se. Tady koluje spousta fám. Někteří lidi tvrdí, že Samuel trpěl depresemi a už dlouho to plánoval. Jiní říkají, že to byla nehoda. Další všechno házejí na to děvče, se kterým chodil. Jak se jmenovala? Laida? Saida? Ne, Laide. Někdo zase říká, že za to může ten Samuelův kamarád, ten hromotluk, co za peníze udělal cokoli a teď sedí v base.

×

Poprvé jsme se setkali v únoru dva tisíce devět. Byl jsem s Hamzou na pochůzce. Dostal tip, že jistě maník je na jednom soukromém mejdanu v Liljeholmenu. Jeli jsme tam, zazvonili a holka, která otevřela dveře, je už nestačila zavřít, protože Hamza do nich strčil nohu a spustil povídačku o tom, že se známe s někým, kdo

se zná s někým dalším, a že jsme přišli oslavit její novejš byt. Nakonec nás pustila do tepla.

×

Soused nalije do šálků kávu, přisune ke mně mísu se sušenkami a poznamená, že Samuela moc dobře neznal. Zato jeho babičku, tu jsem znal. Když jste přes dvacet let něčí soused, tak dotyčného nebo dotyčnou znát musíte, to je jasné. Kdykoli jsme se potkali dole u schránky na dopisy, pozdravili jsme se. Navzájem jsme se poptali na zdraví a popovídali si o počasí. Jednou jsme spolu vedli dlouhý rozhovor o výhodách i nevýhodách tepelného čerpadla. Byla to fajn ženská. Čestná, rovná, houževnatá a vytrvalá. Je vážně škoda, že to dopadlo tak, jak to dopadlo.

×

Vešel jsem s Hamzou do luxusního bejváku. Procházeli jsme z pokoje do pokoje a kývali na lidi, který místo pozdravu klopili oči k zemi. Vrtalo mi hlavou, co tu děláme, protože hosti nevypadali, že by měli nějaký kšefty s Hamzou. Kluci měli kvádra a holky boty na doma, lednička digitální displej a výrobce ledu. Řekl jsem si, že tohle budeme mít rychle z krku, Hamza jenom musí najít toho svého maníka, udělat to, co udělat musí, a já přitom budu stát vedle něj, abych dal najevo, že nemá smysl diskutovat.

×

Soused si lokne kávy, obrátí obličej ke stropu a polkne. Kdy jsem Samuela viděl naposled? Když si sem přišel pro auto. Pamatuju si to, jako by to bylo včera.

Stalo se to ve čtvrtek ráno, v noci přšelo, ale pak déšť ustal. Poslouchal jsem tady rádio, když jsem uviděl, jak se někdo krade kolem schráněk. Vstal jsem a popošel k oknu, abych měl lepší výhled.

×

V obývacíku hrála hudba. Lidi tancovali spořádaně jako figuríny z výkladních skříní. Usmívali se jako panáčci z lega. Ale uprostřed nich byl Samuel. A to první, co mě napadlo, bylo, že dostal epileptickéj záchvat. V rytmu tlumený muziky tak nějak vibroval. Pak šel do kolen a začal poskakovat jako nějakéj kytarista. Potom potřásal hlavou do stran a dělal, že je kostelní zvon. Zbývaly dvě hodiny do půlnoci a Samuel křepčil, jako kdyby zněla poslední nejlepší písnička světa.

×

Soused vstane a stoupne si k oknu. Tady jsem stál. Přesně na tomhle místě. Bylo za pět minut tři čtvrtě na devět. Pátral jsem pohledem směrem ke schránkám. V ruce jsem držel telefon. V případě, že by se tu objevil někdo cizí, jsem měl volat speciální číslo. Ale vzápětí jsem zjistil, že je to Samuel. Stoupal po cestě do kopce a v jedné ruce měl místní noviny a několik reklam. Pod rozepnutým kabátem sako a košili. Kráčel pomalu, s očima upřenýma do země.

×

Hamza šel dál a já za ním. Našli jsme našeho maníka, stručně jsme si s ním popovídali, několik bankovek změnilo majitele, všechno proběhlo rychle a hladce. Když jsme to vyřídili, Hamza se rozhodl uhasit žízeň.

Zamířili jsme do kuchyně. Hamza nalil dva drinky sobě a jeden mně. Jednu skleničku do sebe kopl a zatřásl se jako nějakéj komiksovej hrdina. Pak jsme byli zticha. Nikdo se s námi nebavil. My jsme taky nikomu nic neříkali. Do kuchyně občas nakoukla ta, co pořádala tohle mejdlo, a zkontrolovala, jestli nechcem něco šlohnout.

×

Soused napřáhne křivý ukazováček. Vidíte tamhletu břízu? Tam se zastavil. Zvedl oči ke spáleným korunám stromů a vyhořelému domu. Vzpomínám si, že mi připadal bledší než obvykle. Zvedl jednu ruku a lehce se uhodil do tváře, jako by se chtěl probudit, nebo možná utěšit.

×

Po několika minutách vešel do kuchyně Samuel a nějaká holka s chmýřím pod nosem. Samuel měl na tričku kruhy od potu a ta holka byla oblečená do jakýsi červený deky bez otvorů na ruce. Vykládala o tom, co budou dělat večer – půjdou do klubu v Reisenu, nějakéj dýdžej je pozval do Žáby a pak nějaká ženská, který se říkalo Nadržená Karro, pořádá v Midsommarkransenu mejdlo. Samuel přikývl a nalil si. Napadlo mě, že má svaly jako tkaničky do bot. Hamza šel na hajzl. Já jsem zůstal stát na místě. Měl jsem teď příležitost něco říct. Mohl jsem napřáhnout ruku a představit se, tak jak se lidi představují, když se potkaj na večírku. Mohl jsem říct: Jak se vede? Co se děje? Odkud znáte tu holku, co pořádá tenhle mejdan? Kdo je ten dýdžej, co pouští muziku v Reisenu? Kde přesně bydlí ta Nadržená Karro? Ale nic jsem neřekl. Jenom jsem přemýšlel o tom, že bych něco říct měl. V té chvíli a na

tom místě jsem totiž nebyl zvyklej naslouchat svému hlasu tak jako teď.

×

Soused se znovu posadí a doleje nám kávu. Pak uplynulo asi čtvrt hodiny. Když Samuel vyšel z domu, držel v ruce igelitovou tašku, tak nacpanou, že se zdálo, že se jí utrhnou ucha. Položil ji na zadní sedadlo a užuž se chystal sednout si za volant, ale vtom mě uviděl. Zvedl ruku a zamával.

×

Samuelova kámoška si šla ven zakouřit. Samuel začal otevírat a zavírat šuplata kuchyňský linky.

„Nevíš, kde jsou nože?“ zeptal se mě.

Ukázal jsem na blok na nože.

„Díky.“

Samuel vzal z mísy na ovoce meloun, rozřízl ho vej-půl a zeptal se, jestli kousek nechci. Přikývl jsem. Potom obešel celou kuchyň a kousek melounu dal každému, kdo chtěl.

„Tady chcípl pes,“ prohodil, když se vrátil.

Přikývl jsem.

„Budete pak někde pokračovat?“

Pokrčil jsem rameny.

„Nechceš zkusit něco senzačního? Koukni – strč sem ruku.“

Samuel ke mně přistrčil rozpůlenej meloun. Napadlo mě, jestli mu nepřeskočilo.

„Tak dělej.“

„Proč?“ zeptal jsem se.

„Nikdy na to nezapomeneš.“

A já, i když jsem vlastně nevěděl proč, jsem napřáhl ruku a strčil ji do melounu.

„Jaký to je? Zvláštní, co? Nádherný? Teď já.“

Nebyl to žádný mimořádný pocit. Così mokrého. A křehkého. Vytáhl jsem ruku z melounu a Samuel do něj zasunul svou. Ostatní na nás koukali, jako kdybysme nachcali do dřezu. Ale Samuel se usmál a zeptal se, jestli si to taky nechtěj zkusit.

„Budete litovat,“ prohlásil, když zakroutili hlavou.

×

Soused si povzdechne. Tamhle stál. Vedle opela jeho babičky. S rukou zvednutou na pozdrav. Málem jsem na něj taky zamával. Jenže pak jsem uviděl sazemi pokrytou zahradu, zbytky toho, co kdysi bývala půda babiččina domu, a ohořelá černá místa na střeše mé garáže. Vzpomněl jsem si, jak špatně to mohlo dopadnout, kdyby vítr foukal na jinou stranu. Odvrátil jsem pohled. Ale bylo to těžší, než jsem si myslel. Musel jsem udělat tohle, aby mi ruka nezačala mávat sama od sebe. Určité věci v nás vězí tak hluboko, že se nedají zastavit (pravicí si stiskne levici). Děláme je celý život, a tak v nás prostě jsou. Je to něco jako sexualita.

×

Samuel si utřel ruku a představil se. Nevěděl jsem, jaký mám použít jméno, když jsem totiž chodil s Hamzou na pochůzky, nikdy jsem se nepředstavoval pravým jménem. Jednou jsem si říkal Örjan, jindy zase Travolta. Na soukromém mejdanu v Jakobsbergu, kde jsme šli po dvou ségrách dvojčatech, co si půjčily peníze na záchranu svého kadeřnictví, jsem řekl, že se jmenuju

Holabandola. Mohl jsem říct cokoli, protože když máte určitej zevnějšek, nikdo si netroufne tvrdit, že vaše jméno vám nepatří. Ale když se mi představil Samuel, uvedl jsem svoje pravý jméno. Byl jsem připravenej na všelijaký otázky: „Cože? Vamdad? Vanbab? Van Damme? Aha, Vandad. Kde jsi k tomu jménu přišel? Co znamená? Odkud jsou vaši? Přišli sem jako politický uprchlíci? Ty ses narodil tady? Jsi čistokrevnej, nebo poloviční? Připadáš si jako Švéd? Nakolik se cítíš jako Švéd? Jíš vepřový? Mimochodem, připadáš si jako Švéd?“ Můžete se vrátit? Ty ses tam vrátil? Jaký to je, vrátit se tam? Nepřipadáš si tady náhodou jako cizinec a tam jako Švéd? Když si lidi všimli, že nechci mluvit o svém původu, snažili se zavést řeč na posilování, vyptávali se mě, jestli mám rád proteinový nápoje nebo co si myslím o MMA.

×

Soused odstrčí šálek s kávou a odkašle si. Když o tom teď dodatečně přemýšlím, říkám si, že jsem mu klidně mohl taky zamávat. Co by se tím změnilo? Asi vůbec nic. Den by mu začal trochu příjemněji. Měl by pak při řízení v hustém provozu lepší náladu. Ale nemohl jsem přece vědět, že se vidíme naposled.

×

Samuel byl jinej. Ten se nesnažil mluvit o mým původu ani o posilování. Jenom poznamenal:

„Vandad? Jako ten šáh, co válčil proti Čingischánovi? To je hustý.“

Pak deset minut vyprávěl o Mongolech. Prohlásil, že půl procenta mužský populace celého světa má stejnou DNA jako Čingischán, protože ten spal s tolika ženský-

ma / tolik jich znásilnil. Dodal, že Čingischánova říše byla největší říše všech dob a že Mongolové pozabíjeli nějakých čtyřicet milionů lidí. Lakomý místní vládce prej trestali tím, že jim do tělesných otvorů lili roztavený, žhavý zlato, dokud se neusmažili. Nešlo mi na rozum, proč mi tu ten hubenej kluk vykládá něco o Mongolech ani proč ho poslouchám. Ale na tom, jak jsme se spolu bavili, bylo něco neobvyklého. Ani slovem jsme se nezmínili o svý práci, o tom, kde bydlíme, ani o svý minulosti. Mluvili jsme jenom o zbraních Mongolů, jejich bojový technice, loajalitě a koních. Nebo... Teda většinou mluvil Samuel a já jsem poslouchal. Ale když do kuchyně přišla ta, co pořádala ten mejdan, a viděla nás tam stát zabraný do rozhovoru, zdálo se mi, že se její pohled na mě mění. Líbily se mi její oči.

„Odkud to všechno víš?“ zeptal jsem se Samuela v domněnī, že se třeba živí jako učitel dějepisu.

„Těžko říct,“ odpovėděl Samuel a usmál se. „Myslím, že to mám z nějaký počítačový hry. Mám hrozně zvláštní paměť. Některý věci mi v ní prostě uvíznou.“

„Ale většina jich zmizí,“ podotkla jeho kámoška v červený dece, která se v oblaku kouře vrátila z balkonu.

×

Soused smete z voskovaného ubrusu pár drobků a poznamená, že on není jako někteří jiní lidi v téhle čtvrti. Nemám proti těm, co pocházejí z jiných zemí, žádné předsudky. Nikdy jsem nepochopil, proč by se měly různé kultury od sebe navzájem izolovat. Strašně rád cestuju. Od té doby, co jsem odešel do důchodu, trávím celou zimu v cizině. Indické jídlo je báječné. V supermarketu dělá v oddělení ryb jeden Eritrejec, hrozně příjemný kluk. Vůbec mi nevadilo, že se do domu Samuelovy babičky začali stěhovat noví lidi. A na to, že

některé z těch ženských měly nikáb, jsem kašlal. Zato se mi nelíbilo, že na terase grilujou a pytle s odpadky mi hážou do popelnice. Ale to s jejich původem nijak nesouvisí.

×

Když se vrátil Hamza, atmosféra v kuchyni se změnila. Lidi si drželi sklenice blíž u těla.

„Můžem jít?“ zeptal jsem se.

„Mrdaj teplouši v lese?“ prohodil.

„Proč teplouši mrdaj v lese?“ zeptal se Samuel.

„Ale to je takový zkurvený přísloví,“ odpověděl Hamza. „Přečti si nějakou knihu, ať nejsou tak vidět tvoje neznalosti.“

Já i Hamza jsme vypadli. Všiml jsem si, jakou má náladu, měl něco v sobě, čekal nás dlouhý večer. Měl jsem pravdu, dřív než skončil den, se staly jistý věci, nemůžu tady zacházet do podrobností, ale každopádně jsem Hamzu podržel, neselhal jsem, kdysi jsem mu řekl, že vždycky budu stát při něm, a to jsem teď dodržel, držel jsem s ním basu, věrnej jako pes. Cestou domů jsem si ovšem slíbil, že zvolním krok a pokusím se vymyslet nějaký nový způsob, jak platit činži.

×

Soused mi podá ruku a popřeje hodně štěstí při rekonstrukci Samuelova posledního dne. Jestli vám můžu dát nějakou radu, tak to napište jednoduše. Prostě vyliče, co se stalo – pěkně narovinu. Četl jsem ukázky z vašich starších knížek a měl jsem z nich pocit, že si to zbytečně komplikujete.

DOMOV PRO LIDI S DEMENCÍ

Ošetřovatelka v dolním patře říká, že nechce, aby v knize bylo uvedeno její pravé jméno. Říkejte mi Mikaela. Ve školce jsem měla jednu kamarádku, která se tak jmenovala, a té jsem vždycky záviděla, že když se představí, nikdo se jí už dál na nic nevyptává. Napište, že jsem Samuela vůbec neznala. Jenom jsem se s ním několikrát setkala v práci – otevírala jsem mu, když přišel navštívit babičku. Když tu byl naposled, zaslechla jsem ťukání na dveře, takový ostrý zvuk, který bodal do uší. Vyšla jsem ven a zjistila, že za nimi stojí Samuel a klíčkem od auta ťuká do skleněné výplně. Kdysi jsem mu dala vstupní kód, a jednou jsem mu dokonce prozradila svou mnemotechnickou pomůcku k jeho zapamatování, kterou jsem zpočátku sama používala, ale teď ťukal do dveří, a jak mě uviděl, trochu zahanbeně se usmál. Vypadal rozespale. V ruce držel nacpanou igelitovou tašku a před pusou se mu na skle vytvořil zamžený kruh. Pamatuju si, že jsem si položila otázku, jak dlouho tam už stojí a snaží se vzpomenout si na kód.

×

Nic zvláštního. Věřte mi. Kdyby to bylo důležité, řekl bych to. Kecy. Drobná rošťárna. Hamza se sešel s nějakým klukem, co mu dlužil peníze, a nějak se s ním nemohl shodnout na výši poskytnutý půjčky. Museli

jsme dotyčnýho odvést na hajzl a osvěžit mu paměť. Nic vážnýho, myslím, že to ani nikde nenahlásil. Byl to úplně obyčejnej večer, kterej skončil tím, že jsme zavolali našemu známýmu taxikáři a ten nás rychle, svižně a bez účtenky odvezl domů. Hamza se na zadním sedadle hihňal, byl spokojenej s tím, co inkasoval, počítal peníze a poznamenal, že bysme se měli dát dohromady a udělat se pro sebe, místo abysme dřeli na druhý. Ale já jsem si říkal, že s tím už seknu.

×

Když se „Mikaely“ zeptám na tu její mnemotechnickou pomůcku, usměje se. Až vám ji řeknu, bude to znít strašně pitomě, ale mnemotechnické pomůcky už takové jsou, čím pitomější, tím lepší. Vstupní kód dveří byl tenkrát čtrnáct sedmdesát dva – vždycky jsem si říkala, že tady ta moje práce je napůl něco, jako kdybych narukovala do světové války – to je ta čtrnáctka – a napůl něco, jako kdyby mě teroristi unesli z olympijské vesnice – to je těch sedmdesát dva. Samuelovi jsem tu mnemotechnickou pomůcku řekla hned dvakrát, protože mě už nebavilo chodit mu otvírat, ale teď jsem mu musela jít otevřít znovu. Otevřela jsem, pozdravila ho a zeptala se, jestli pomůcku zapomněl.

„Pomůcku?“ podivil se.

Pomyslela jsem si: Tak jedna věc je nepamatovat si kód a jiná nepamatovat si ani mnemotechnickou pomůcku. Ale když si někdo nepamatuje ani to, že nějakou mnemotechnickou pomůcku měl, pak už je to na pováženou. Možná mě dokonce napadlo: To budou mít v rodině, za několik let mi ho sem přivezou.

x

Pár dní nato jsem se vypravil do jedné stěhovací firmy. Znal jsem několik kluků, který tam z fleku dostali práci. V kanceláři seděl Blomberg v žlutý sportovní kšiltovce, na uších sluchátka a v rukou šanony, a když jsem vstoupil a představil se, pohledem sklouzl z jednoho mého ramene na druhý.

„Máš řidičák?“

Přikývl jsem.

„Máš švédský občanství?“

Přikývl jsem.

„Kdy můžeš nastoupit?“

x

Sanitářovi z horního patra vůbec nevadí, když v knize uvedu jeho pravé jméno. Jmenuju se Gurpal, ale všichni mi říkají Guppe. Chcete taky moje příjmení? Napište tam, že je mi osmatřicet, jsem svobodnej, rád chodím na procházky a líběj se mi sci-fi filmy o letech do vesmíru a písničky R. Kellyho, ale ne ty nejoplzlejší. Dělán tady dva, už skoro tři roky, ale to je jen načas, vlastně jsem muzikant, doma mám malý studio, který jsem si sám postavil, v předělaný šatně, kde nahrávám vlastní písničky, současnej soul, i když švédsky, je v tom spousta smyčců a piano, okořeněný bhangrou, hiphopem a libozvučným refrénama. Jeden kámoš to popsal jako uptempo triphop procezenej džezovým soulfiltrem, je to městská pop music marinovaná v klasickém bebopu s prvky jungle. Když to takhle popisuju, zní to ujetě, ale jestli si chcete nějaký moje písničky poslechnout, klidně vám je pošlu.

×

Dřív než přejdeme k tomu, co se stalo pak, chci se dozvědět něco víc o vás. Jak vás to napadlo? Proč chcete psát právě o Samuelovi? S kým ještě jste už mluvil?

×

Guppe vypráví, že už mu končila směna, když z výtahu vystoupil Samuel. Bylo půl desáté, ale jeho babička byla vzhůru už od sedmi a každých deset minut se na něj ptala. Teď, když konečně přišel, zase usnula.

„Jak to s ní vypadá?“ zeptal se Samuel a potlačil zívání.

„Zdá se, že dneska má dobrý den,“ odpověděl jsem. „Vy se sem stěhujete?“

Samuel se usmál a přejel pohledem po igelitové tašce, nacpané jako pytel na odpadky.

„Ale ne, to je jen pár věcí z jejího baráku. Nostalgický krámy. Říkal jsem si, že by se mohly hodit.“

„Vám, nebo jí?“

„Oběma. Znáte tuhle klasiku?“

Samuel vytáhl z tašky cédéčko. Na obalu byl vyobrazená průsvitná klavírní plněňka s karamel.

„*Lahůdky pro uši 7.*“

Samuel přikývl.

„Lars Roos. Známej i mistrovskýma albama *Lahůdky pro uši 1–6*. Když jsem byl malej, babička ho poslouchala pořád.“

Pak zamířil za babičkou, která spala v televizním pokoji. Měla bílý střevíce, tenkou béžovou bundu a sukni, už si nepamatuju jaký barvy. Vedle ní stál kufr. Pokusil jsem se jí vysvětlit, že ho nepotřebuje, že pojedje jenom do nemocnice a potom se sem vrátí. Ale nedala na mě,

prohlásila, že si ho musí vzít s sebou. A jestli jsem se během té doby, co tady pracuju, něco naučil, tak to, že když si ona něco vezme do hlavy, nemá smysl se jí to snažit vymluvit. „Nejsem tvrdohlavá,“ říkala vždycky, „ale nikdy se nepodřídím.“

×

Fajn. Jen klid. To sívíčko si zase uklidte. Mně je ukradený, ve kterým nakladatelství vás vydávají. Je mi jedno, co jste už napsal. Jsem jen zvědavěj, co z vaší osobní historie vás opravňuje k tomuhle vyprávění. Proč chcete psát zrovna o Samuelovi?

×

Guppe vypráví, že se Samuel na babičku, předtím než ji vzbudil, několik minut díval. Chrápala. Měla takhle otevřenou pusku (otevře ústa dokořán, jako by si chtěl opalovat hltan ve světle zářivek). Vedle ní stál ten kufr, a když ho Samuel otevřel, vyvalily se z něj čajový svíčky, lopatka na dort a dvě dálkový ovládání. Samuel pohladil babičku po tváři (dvakrát si přejede po vlastní tváři a zavře oči). Trhla sebou a protřela si oči. Podívala se na vnuka. Několik vteřin se zdálo, že si na něj nevzpomíná. Pak se usmála a zvolala (rozpřáhne ruce, jako by to byla křídla letadla):

„Konečně!“

A potom:

„To je ale překvapení!“

Přesunuli se do jejího pokoje. Když z něj zase vyšli, Samuel měl na sobě olezlou hnědou kožešinovou čepici. V jedné ruce držel kufr a igelitovou tašku a druhou podpíral babičku.

„Tak jedem,“ zvolala a zamávala. „Těšilo mě.“
Vypadala šťastně, tak šťastně jako ještě nikdy předtím (sám se zatváří smutně).

×

Fajn. Chápu. Je mi líto. Dost dobře nevím co říct.

×

Guppe vypráví, že první, co babička udělala, když se nastěhovala do domova pro lidi s demencí, bylo, že všechny muže tmavé pleti, kteří tam pracovali, obvinila z krádeže. Byla přesvědčená, že se k ní v noci vkrádáme a berem jí její perlový náhrdelníky, a nic nepomohlo, že se jí děti i vnoučata snažily bezpočtukrát vysvětlit, že její perlový náhrdelníky jsou bezpečně uloženy v bankovním sejfu. Já ani nevím, jestli nějaký vůbec měla, ale krabici s kovovými šperkama si každopádně schovala pod postel a dvě hodiny nato stiskla tlačítko alarmu a prohlásila, že se stala obětí loupeže. Její příbuzný se omlouvali, tvrdili, že dřív se nikdy takhle nechovala, a lícili mi, jak kdysi pracovala jako učitelka v jednom chudém kraji a ve svém farním sboru založila spolek, kterej vybral statisíce korun na stavbu škol v Africe. Prodávala věci na bleších trzích a trhala prostěradla, aby se daly používat jako obvazy v rumunských nemocnicích, a jednou, když nějaká kontaktní osoba z dětského domova v Lotyšsku nemohla sehnat řidiče, kterej by odvezl autobus s nákladem zimního oblečení, zařídila, aby se toho ujal její starší syn, a sama jela s ním, vyrazili spolu do Lotyšska a krabice s oblečením vyložili v tom dětském domově. Časem mi to, jak její příbuzný vypočítávají všechny tyhle věci, začalo připadat skoro zvláštní, slyšel jsem stejný historky

znovu a znovu od různých členů rodiny, vypadalo to, jako by chtěli něco kompenzovat, jako by jim nedošlo, že jsme profíci. Byli jsme na to zvyklí. Jsme rutiněři. V každém pokoji tu bydlej pomatený babky a dědci, a když spustěj alarm a začnou vykládat, že na záchodě je nějaký strašnej člověk, pověsíme jim na zrcadlo prostěradlo. Když tvrděj, že je oknem šmíruje nějaký stařík, zatáhnem záclony. Dědci se nesměj sami holit, protože by hrozilo, že by pak na svačinu dorazili bez obočí. Nikde se nesmí nechat bez dohledu žádná láhev s octanovým roztokem, protože by ji vypili. Samuelova babička nebyla ani zdaleka nejhorší. Zato patřila k těm nejnáladovějším.

×

Kdy se to stalo? Byli jste si blízký? Máte nějaký kontakt s rodinou?

×

Guppe se rozpovídá, že když jednou babička měla zvlášť špatnou náladu, Samuelova matka se mu pokusila něco šoupnout. Napráhla ke mně ruku se stovkou a prohlásila, že je jí líto, co všechno jsem si musel vyslechnout. Podíval jsem se jí do očí a přívětivě, ale resolutně jsem odmítl:

„Schovejte si to.“

Ať mi klidně nadávaj do písečných černochoů nebo turbanových hlav, svým způsobem je to pořád lepší než tam stát jako pitomec a fasovat almužnu za dobře vykonanou práci. Když jsem se vrátil domů a pověděl manželce, co se mi stalo, vynadala mi do pitomců za to, že jsem ty prachy odmítl. Zrovna jsme si koupili řadovej domek, dvojčatům bylo půldruhýho roku a pleny,

dudlíky a vlhčený ubrousky nejsou zadarmo. Nemohl jsem pak usnout a dlouho jsem přemýšlel, jestli jsem tu bankovku neměl přece jenom přijmout. Ale dneska bych udělal totéž jako tenkrát. Řekl jsem „manželka“? Chtěl jsem říct exmanželka.

×

Chápu. Jenom mi vrtá hlavou, proč jste promrhal tolik času. Proč jste sem nepřišel dřív? Proč jste předtím, než jste se setkal se mnou, mluvil s Laide, Pumou a Samuelovými bývalými spolužákama? Jak jste mohl doufat, že vám to, co se stalo, pomůže pochopit personál domova pro dementy? Co s tím má společného její soused? Pokud mám být u toho, tak u toho chci být od začátku až do konce, protože Samuela nikdo neznal líp než já.

×

Guppe vypráví, že připravil svačinu a zazvonil. Potom jsem se podíval z okna a zjistil, že Samuel s babičkou ještě neodjeli. Mířili k autu. Babička se držela jeho paže. Dokulhala k sedadlu pro řidiče a chystala se zasednout za volant. Samuel ji odvedl na místo spolujezdce. Pak jí pomohl připoutat se, a když zavřel dveře a položil kufr a igelitovou tašku na zadní sedadlo, zafuněl tak, jak to znám sám od sebe. Jako by chvíli sbíral sílu před dalším poločasem. Já jsem takhle funěl po dlouhým pracovním dnu. On to udělal po dvaceti minutách s vlastní babičkou. Potom si sundal kožesnovou čepici, lehce si propleskl tváře a posadil se za volant.

×

Mimochodem, kterej soused to vlastně byl? Ten dědek ve dvaatřicítce? Ten jezdí každou zimu do Thajska šukat kurvy. Fakt. I mladý kurvy, takový, co jsou skoro ještě pod zákonem. Platí jim za to, že tvrděj, že je jim dvanáct, aby se mu postavil ten jeho ubohej důchodcovskej pták. Jezdí tam každou zimu. Vždycky zabední barák, ke všem lampám připojí časový spínače a po dvou nebo třech měsících se vrátí domů s fotkama kurv, který omrdal, vytiskne si je a připíchne v pracovně na nástěnku jako pohlednice. Fakt, viděli jsme to oknem. „Jeho *wall of shame*, stěna hanby,“ říkával tomu Samuel. Mám podezření, že dům zapálil právě ten soused. Nenáviděl všechny, co tam bydleli. A když přijeli hasiči, nevypadal vůbec překvapeně.

×

Guppe vypráví, že Samuel nastartoval a začal popojíždět sem a tam, sem a tam. Asi na pátej pokus se mu podařilo vyjet z parkovacího místa a zahrnout směrem k mostu. Pak na to šlápl a vyrazil z kopce dolů. Až moc rychle. Zapamatoval bych si to, kdybych se den nato nedoslechl, co se stalo? Nevím. Nejspíš ne. Tenkrát jsem ho viděl naposled. (Na to, že Samuela sotva znal, se zdá, že ho to dost vzalo.) Pokud chcete mluvit se Samuelovou babičkou, budete se muset vrátit, až se uzdraví. Ale bohužel vám toho asi moc neřekne. Čím dál víc sklouzává do mlhy.

KORESPONDENCE

V prvním e-mailu se Samuelova matka omlouvá, že se tak dlouho neozvala. Po důkladném zvážení, po mnoha „jestli“ a „ale“, jsem se nakonec rozhodla, že o ničem mluvit nebudu. Nejsem žádná veřejná osoba. Nejsem zvyklá poskytovat interview. Nikdy jsem nechtěla, aby mě někdo zvěčňoval, je mi dokonce nepříjemné, když dcera vytáhne mobil a filmuje mě s vnoučkem. Proto doufám, že budete respektovat naše přání se té věci neúčastnit. Píši „naše“, protože toto rozhodnutí se týká jak mě, tak Samuelovy sestry, kterou jste, pokud vím, taky kontaktoval. Snažíme se jít dál. Tamtu záležitost chceme nechat za sebou. Hodně štěstí při psaní knihy. Na shledanou.

x

Potom uplynulo čtvrt roku, než jsem se se Samuelem setkal znovu. Mezitím jsem se rozešel s Hamzou. Nebo možná nerozešel, ale už jsem s ním nechodil na žádný pochůzky. Když mi volal, nebral jsem to. Vymýšlel jsem si důvody, proč s ním nemůžu jít. Místo toho jsem si na mobilu nastavil budík a každý všední den jsem brzo ráno vyrážel do Blombergovy kanceláře, abych si v pracovní partě našel někoho k sobě, a pak se věnoval stěhování prádelníků, vyklápěcích postelí a kuchyňských kanapí. Co nejdál dozadu do auta stěhovací krabice, pak je zajistit manželskýma posteľma a nakonec květináče, koberce a televizory zabalený do dek.

×

Ve druhém e-mailu matka píše, že oceňuje, že jsem to nevzdala. Zarputilost je dobrá vlastnost. To jsme vždycky říkali, když jsem byla malá. Všichni kromě mámy, která zarputile tvrdila, že vůbec zarputilá není. Ale opakuju, že si nepřeju poskytovat žádná interview. Neberte to osobně. Nejde o to, že „bych se obávala vzpomínek, které se probudí k životu“. A nejde ani o vaše spisovatelské schopnosti. I když to, co píšete, je značně vzdálené literatuře, důvod mého (opakovaného) odmítnutí je jiný. To, že mě nebudete filmovat, na věci nic nemění. Mně stačí vědět, že někdo bude nahrávat můj hlas, už to mě ovlivní tak, že začnu zadržávat. Vždycky mluvím daleko líp, když mě nikdo neposlouchá. Nebo když mě poslouchá někdo, kdo mě zná. Proto říkám ne. Znovu. Pokud se mnou chcete konzultovat nějaké konkrétní faktografické údaje, mohu vám snad být nápomocná přes e-mail. Zlomte vaz.

×

Život šel dál. Změnil jsem určitý návyky. Začal jsem žít způsobem, kterej odpovídal mému novému příjmu. Místo abych jezdil do města, našel jsem si Spicy House. Místo abych si kupoval nové hadry, nosil jsem ty, který jsem už měl.

Jednou nás poslali do Nacky přestěhovat všechno z jednoho baráku do druhýho, kterej stál jen o padesát metrů dál.

„Proč se stěhujete?“ zeptal se Luciano člověka, co nám podepisoval výkaz.

„Každopádně ne kvůli daním,“ odpověděl dotyčnej a přitom se usmál, jako kdyby řekl vtip.

Vyklízeli jsme dům po nebožtíkovi na Lilla Essingenu. Chlápkovi, kterej se rozvedl s manželkou, jsme

pomohli sbalit všechno, co bylo jeho, a přestěhovali mu to do těsný garsonky na Thorildově náměstí.

×

Ve třetím e-mailu matka píše, že se rozhodla odpovědět na moje otázky v bodech:

1. Šestadvacet. Táhlo mu na sedmadvacet.
2. Poměrně často. Zhruba jednou až dvakrát denně. Obvykle jsem volala já jemu, ale občas i on mně.
3. Ne, nemůžu tvrdit, že jsem Vandada znala. Ale slyšela jsem o něm. Několikrát jsme se setkali. Bylo na něm vidět, že ho život příliš nešetřil.
4. Ano, samozřejmě měl i jiné kamarády. Ale to byli spíš jen povrchní známí. Samuel měl sklon stýkat se vždycky velmi intenzivně jenom s jednou nebo dvěma osobami. A to ho dělalo zranitelným.

×

Jedna babka se chtěla přestěhovat z nóbl Östermalmu na Söder. Bydlela v bejváku velkým jako muzeum. Patřila k těm zákazníkům, co na všechno chtějí dvojité deky a bublinkovou fólii. Zaprášený zrcadla byly staržitnosti a s ošuntělým prádelníkem jsme museli zacházet, jako by byl ze zlata. Nejdřív jsme se jejíma pokynama řídili, ale pak už to tak nešlo dál. Pokud jsme tam neměli zkejsnout celej tejden, museli jsme sebou hodit. Tak jsme sebou hodili. Všechno jsme ukládali do krabic, ale zároveň jsme se to snažili dělat co nejrychlejc, protože čas letěl. Jenže když jsme pak dorazili na novou adresu, zjistili jsme, že výtah, v objednávce popsanej jako „prostorný“, má maximálně jeden metr čtvereční a k tomu zavírací mříž, takže skleníky, postel ani pohovka s dřevěnýma květama na opěradlech se tam nevešly.

Matka pokračuje:

5. Laide byla první Samuelova přítelkyně, kterou mi představil. Chodili spolu asi rok. Byl to turbulentní vztah. Často se hádali. Laide na Samuelovi pořád hledala mouchy. Samuel měl pocit, že se dusí. Myslím, že se oběma ulevilo, když to skončilo.
6. Ne, neřekla bych, že byl „tajnůstkář“. Nějaká tajemství asi mají všichni? Nikdo neříká všem všechno, vidíte? Spíš bych ho charakterizovala jako zvědavého. Nadšeného. A možná trochu neklidného.
7. Ano. Bezpochyby. Kdo tvrdí něco jiného?
8. Ne, začalo to, už když byl malý. V sedmi letech se mu stávalo, že se vrátil domů z nějaké oslavy a divil se, že si nedokáže vybavit chuť zmrzliny, kterou odpoledne dostal. Vnímал to tak, jako by ta zmrzlina pro něj tím pádem měla menší cenu. Ale když to teď píšu, zní to možná míň mudrlantsky a filozoficky, než to bylo ve skutečnosti. Tenkrát jsem si většinou myslela, že jde o strategii, jak vyškemrat víc zmrzliny.
9. V naší rodině ne. Ale Samuelův otec měl sklon k melancholii. Tak daleko, že bych to nazvala „deprese“, bych ovšem nešla.
10. Samuelovi tehdy bylo devět a Sáře jedenáct. Byl to komplikovaný rozvod. Jejich otce se to velmi dotklo a několik let pak s dětmi udržoval jen sporadické kontakty. Nakonec úplně ustaly.
11. Ano. Poslední den jsem se Samuelem mluvila. Ale pokud chcete vědět, na co si vzpomínám, musíte svoje otázky víc specifikovat.

S pozdravem

×

Byly tři hodiny, čtyři, pět, šest. Dělali jsme, co jsme mohli, abysme všechno dostali na místo, a v devět jsme byli hotoví. V poslední fůře jsme přivezli stojací lampy, obrazový rámy a malou stoličku z hnědýho dřeva. Tu jsem vzal já – postavil jsem ji v předsíni na zem a vyndal výkaz, ve kterým zákaznice měla potvrdit počet stěhováků a odpracovaných hodin. Babka se to užuž chystala podepsat, když si všimla té stoličky. Vydala zvuk, jako kdyby jí někdo vrazil kudlu do břicha. Stoličku zvedla a já jsem si uvědomil, že to není stolička, ale dětská židlička, který upadlo opěradlo. Marre běžel k nákladáku zkontrolovat, jestli tam něco nezůstalo, ale našel jenom pár plochých kolíků, který možná někdy byly opěradlem. Zákaznice pak seděla nad židličkou s polámanýma kolíkama a hladila ji jako kočku. Bogdan a Luciano se museli držet, aby se nezačali chechtat, a rukama ukazovali, že ta ženská je blázen. Já jsem jenom chtěl, aby mi podepsala výkaz, a to nakonec skutečně udělala – podepsala ho a my jsme naskákali do našeho velkého stěhováku a vyrazili zpátky do kanceláře. Večer jsem si na ni pak vzpomněl, jak tam v tom bytě seděla sama s tou stoličkou, která ještě nedávno byla židličkou. Nevím, proč si pamatuju zrovna ji.

×

Ve čtvrtém e-mailu matka píše, že je zmatená mou snahou pokusit se pochopit, co se stalo, tak, že zmapuju Samuelův poslední den. To myslíte vážně, že chcete přesně vědět, co jsme si řekli? Dobře, takhle si vybavuju náš první telefonní rozhovor. Zavolala jsem mu na mobil a Samuel to vzal, bylo čtvrt na jedenáct a zrovna jeli do nemocnice.

„Jak se máš?“

„Dobře.“

„Vyzvedl jsi ji?“

„Hm.“

„Kde jste teďka?“

„Už skoro na místě.“

„A všechno v pořádku?“

„Hm.“

„Spí?“

„Ne, sedí tady.“

Měl netrpělivý hlas, jako bych se ho ptala, jestli si ráno vyčistil zuby. V pozadí se ozývala nějaká klavírní melodie, byla mi povědomá, ale nedokázala jsem si ji nijak zařadit.

„Jak je na tom babička?“

„Dobře.“

„A ty?“

„Dobře.“

To poslední pronesl značně popuzeným tónem, jako bych se s ním vybavovala už několik hodin.

„Tak se měj,“ řekla jsem.

„Ahoj.“

To byl celý rozhovor. Trval asi tak minutu. Maximálně. A po každé jednoslabičné odpovědi se odmíchl, jako kdyby mi chtěl dát najevo, že už nemá co říct. Domluvili jsme. Čtvrt hodiny nato jsem mu zavolala znovu.

„Už jste na místě?“

„Snažím se někde zaparkovat.“

„Máš číslo oddělení, nebo ti ho mám poslat v esemesce?“

„Mám, díky.“

„Bral jsi benzin?“

„Nemusel jsem.“

„Jak jí je?“

„Dobře.“

„Je nervózní?“

„Docela jo.“

Několik vteřin jsme mlčeli.

„Nemohla bys zavolat pozdějc?“ zeptal se Samuel.

Déle jsme spolu nemluvili. Řekla jsem mu, aby mi zavolal, až babičku v nemocnici doktoři vyšetří, a pak jsme ukončili hovor. To bylo naposled, co jsem slyšela jeho hlas.

S pozdravem

×

Jednou v úterý jsme na univerzitě nakládali do velkého stěhováku krabice s knihami, sladkosti od sponzorů, projektory a velkou žlutou koženkovou pohovku. Bylo to po nějakém veletrhu. Zákazník tvrdil, že to zmáknem během několika hodin, ale teď už bylo po poledni, a my jsme ještě ani nevyjeli. Svítalo slunce, na trávníku polehávali studenti a studentky a o kus dál jsem uviděl štíhlou postavu s batohem přes rameno, která mířila k metru. Byl to Samuel. Byl jsem si tím jistě. Ksichty nikdy nezapomínám.

×

V pátém e-mailu matka píše, že nesouhlasí s mým zjednodušeným popisem Samuela. Byl mnohem víc než člověk, který „vrážel peníze do prožitků, ale kašlal na jídlo“. Pokud ho chcete opravdu poznat, musíte pochopit, jak byl jako dítě jemný a v letech dospívání osamělý a jaké měl v době, kdy začal studovat státní vědu, velkolepé plány na změnu světa. Musíte si uvědomit, jak pro něj bylo obtížné složit zkoušky a pak být jedenáct měsíců nezaměstnaný a nakonec skončit na při-

stěhovaleckém úřadě. Bylo to tak vzdálené jeho snům. Kolik podrobností potřebujete k tomu, abyste se v něm vyznal? Je důležité, že měl ještěрку Mušimuši, která se nám na dovolené na Krétě ztratila? Že se jako malý bál sirén? Že se při poslechu zádumčivé hudby vždycky rozplakal a říkal, že „ho bolí“? Že až do čtvrté třídy sbíral takové ty plastové figurky s bonbony uvnitř? Že druhý stupeň na základní škole miloval, ale gymnázium nenáviděl? Že po našem rozvodu přestal otci říkat „táta“ a začal ho oslovovat křestním jménem? Kdo rozhoduje o tom, co je důležité a co zbytečné? Já vím jen to, že čím víc podrobností o něm uvedu, tím víc jako bych jich vynechala. To ve mně vzbuzuje pochybnosti o celém tomhle projektu.

S pozdravem

x

Seskočil jsem ze stěhovacího vozu a šel Samuela pozdravit. Měl na uších zelený sluchátka. Neslyšel moje volání, a tak jsem mu lehce poklepal na rameno. Trhl sebou, jako kdybych se ho snažil vytlačit ze silnice. Pak se usmál a pokývl hlavou.

„*Sorry*, promiň, já jsem tě neslyšel.“

„Nic se neděje.“

Několik vteřin jsme mlčeli. Se zamračeným čelem na mě upíral pohled. Mozek mu ve snaze vzpomenout si pracoval ostošest.

„Ty jsi Felixův kámoš?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Už vím – hráli jsme spolu basket, vid? Nebo ne, ty jsi chodil se Sárrou do vedlejší třídy?“

„Viděli jsme se v Liljeholmenu. Na takovém docela mrtvým mejdle.“

„No jo! U Tessany.“

Samuel přikývl a zatvářil se, jako by si na mě opravdu vzpomněl. Podal jsem mu pravou ruku.

„Vandad,“ představil jsem se.

„Samuel,“ představil se on.

„Jak se vede?“

Řekl jsem to tak, jak jsem si to nacvičil doma před zrcadlem. Tak, jak jsem to slyšel říkat stovky lidí na večírcích, ve filmech a v autobuse, když potkali bývalý spolužáky. Ale když jsem to řekl já, znělo to vždycky nějak divně.

„Dobře,“ odpověděl Samuel. „I když vlastně všelijak, zrovna jsem totiž přednášel studentům, a víš, jaký to je, stojíš před spoustou lidí – před pár lety jsi byl jedním z nich – a učitel chce, abys jim vyprávěl, co každý den děláš a jak využíváš svých teoretických znalostí v pracovním životě, a tak jim to řekneš, řekneš, že sedíš v kanclíku, a namlouváš jim, že má smysl promrhat čtyři roky života na bezcenný vzdělání, a oni ti pak zatleskají a učitel ti poděkuje, a ty potom vyjdeš ven a připadáš si jako velkéj zkurvenej podvodník. Zhruba tak se mi vede. Co ty?“

„Dobrý,“ řekl jsem a pokývl hlavou.

Ne že bych úplně věděl, jak se cítí, ale přesto jsem mu rozuměl, chápal jsem, co chce říct.

„Zhruba tak jsem si připadal na bráchově pohřbu,“ poznamenal jsem, „když po mně máma chtěla, abych pronesl řeč a uvedl v ní něco pozitivního.“

Samuel se na mě podíval. Já jsem se podíval na Samuela. Nepoložil mi žádnou další otázku a já jsem už nic neřekl. Neznali jsme se. Ale cosi se stalo. Během našeho rozhovoru cosi vzniklo. Oba jsme to cítili. Bylo zřejmé, že bysme se měli skamarádit. Na štěrkový cestičce univerzity jsme si vyměnili telefonní čísla a slíbili jsme si, že si zavoláme. Oběma nám bylo jasné, že se stalo něco zvláštního.

V šestém e-mailu matka píše, že má plné porozumění pro spisovatelovu kreativní svobodu. Ale je přece jenom jistý rozdíl mezi pravdou a hrubým přeháněním. Ve snu by mě nenapadlo volat Samuelovi desetkrát denně. Nejsem žádná „kontrolovací stvůra“. Kdo to o mně tvrdil? Puma? Nemám žádné „sklony k dotěrnosti“, zvlášť ve srovnání s mou matkou. Ale se synem jsem si povídala ráda. A po požáru domu jsme spolu museli řešit spoustu praktických záležitostí. Občas jsme ovšem o sobě dva tři dny vůbec nevěděli. Před pár lety jsem jednou seděla v kavárně v nejvyšším patře Kulturního domu, odkud je rozhled na hötorgské věžáky, kruhový objezd a hemžící se lidi. Najednou jsem uviděla svého exmanžela, jak si to šine přes Sergelovo náměstí. Což bylo zvláštní, protože po rozvodu odjel ze Švédska a zapřísáhl se, že se už nikdy nevrátí. Teprve po několika vteřinách jsem si uvědomila, že ve skutečnosti je to Samuel. Jako malý byl podobný mně, ale během let se začal čím dál víc podobat svému otci. Souviselo to nějak s držetím těla, oba měli jedno rameno trochu níž než druhé. A taky s tím, jak při chůzi máchali rukama. Natáhla jsem se po mobilu a Samuelovi zavolala. Neměla jsem na srdci nic zvláštního, jen jsem ho chtěla pozdravit. Vyzváněcí signál. Viděla jsem, jak se Samuel zastavil. Vyndal si mobil. Podíval se na displej. Pak telefon zase zastrčil do kapsy. Nebylo na tom nic zvláštního. Možná čekal jiný hovor. Možná měl naspěch. Večer jsem mu zase zavolala, to už to vzal a povídali jsme si jako obvykle. Stojí tahle naprosto všední vzpomínka za to, aby se zachovala? Možná ne. Ale v každém případě je to pravda. Na rozdíl od těch fám, kterým zřejmě věříte.

S přátelským pozdravem

x

Cestou zpátky ke stěhovacímu vozu mě napadlo, že Hamzu znám už dvanáct let, a Niko dokonce čtrnáct. Po pohřbu jsme se o tom, co se stalo, nebavili. Ze začátku to několikrát zkusili, hlavně Niko, ale i Hamza, jenže já jsem je pokaždý zarazil takovým způsobem, že je přešla chuť zkoušet to znovu. Se Samuelem to bylo jiný. Nevím proč.

Luciano se otočil za Samuelem.

„Co to bylo za buzeranta?“

„Buzerant jsi ty,“ odpověděl jsem.

„Sami jste buzeranti,“ přisadil si Bogdan.

„Buzerant je ten, kdo se nevrátí do práce a nepostará se, abysme byli do pěti hotoví,“ prohlásil Marre. „Musím do školky pro haranty.“

Bogdan zabouchl zadní dveře auta a Marre skočil za volant. Ale stačilo, abych k němu přistoupil, podíval se na něj, a hned se omluvil, vyklidil pole a šel se mačkat dozadu s ostatními. Věděl, kde je jeho místo. Brzy jsme vjeli na dálnici, pak jsme všechno vyložili do skladu a vyrazili zpátky k Vasastanu – odevzdali jsme popruhy a rukavice a Blombergovi jsme z legrace oznámili, že nám padla na věčný čas.

x

V sedmém, posledním e-mailu matka píše, že řečmi se nic nezmění. Já ani moje dcera se s vámi nechceme setkat. Ani „zaskočit na kafe“. Nejradši bychom vás požádaly, abyste to všechno nechal být. Pokud přesto trváte na tom, že budete pokračovat, je důležité, abyste změnil všechna jména a výslovně uvedl, že jsem se po požáru domu vůbec nedržela „v pozadí“. Vůči Samuelovi ani své matce jsem žádnou „ochromující zahořklost“ ne-

projevovala. S mými sourozenci jsme se prostě rozhodli rozdělit si odpovědnost. Starší bratr zařizoval praktické záležitosti týkající se domu – kontakt s úřady, pojišťovnami, hasičským sborem a policií. Mladší bratr odpovídal za to, že se maminka bude v domově cítit v bezpečí, informoval personál o tom, co se stalo, a snažil se maminku co nejčastěji navštěvovat, aby byla klidná. Na radu lékařů jsme se rozhodli, že jí o tom, co se stalo s domem, nepovíme. Řekli nám, že bude lepší, když si bude myslet, že dům dál existuje a že pokud bude chtít, může se do něj vrátit. Já jsem nesla odpovědnost za maminy doklady. Pátrala jsem po zmizelých paragonech, kupních smlouvách a stavebních výkresech a všechno jsem to shromažďovala v pečlivě označených deskách. Ale toho, co jsem vykonala, si jako obvykle nikdo moc nevšímal. Tak je to vždycky. Když maminka onemocněla, věnovala jsem týden rušení jejích novinových předplatných, placení jejích účtů a vyplňování jejího daňového přiznání. Mladší bratr se u ní ve stejné době zastavil a vyměnil jí žárovku v adventní hvězdě. Hvězdu pověsil v jídelně do okna a maminka o ní potom ještě několik týdnů mluvila.

„V tom okně je naprosto dokonalá. A jak svítí! A tvůj bratr dokonce říkal, že k ní může nainstalovat časovej spínač! Je rozený elektrikář. Kdo to kdy viděl? Co bych si jen bez něj počala?“

Já jsem za ni vyřizovala všechny bankovní záležitosti, a ona mi skoro ani nepoděkovala. Zřejmě to nebylo nic ve srovnání s tím, že moji bratři se pro ni jednou zastavili v domově a odvezli ji do McDonaldu v Kisté. Pili tam banánový koktejl! A jedli jablečný páj! Líčila to tak, jako by ten koktejl, drive-in restauraci, silnici, nebe i vzduch, který je obklopoval, když si v autě pochutnávali, nevynalezl nikdo jiný než právě její milovaní synáčekové. Čeká se, že jistě věci udělá dcera. Tyhle

věci mi zabíraly čím dál víc času. Nakonec jsem ji už nestíhala navštěvovat tak často jako bratři, a proto jsem byla ráda, když mi Samuel nabídl, že si vezme volno a odveze ji do nemocnice. Necítím žádnou vinu. Ničeho nelituju. Údržbu auta měli na starost bratři. Měli Samuela upozornit, že vůz má špatné brzdy a sjeté gumy. Kdyby to udělali, všechno by dopadlo jinak.

×

Počkal jsem pár dní a teprve pak jsem se Samuelovi ozval. Říkal jsem si, že nemáme naspěch. Věděl jsem, že je to zvláštní hošán, protože s lidma, který neznal, mluvil, jako by mu připadali super, a každýho poslouchal, jako by byl opravdu zvěďavej na to, co mu dotyčnej chce říct. Teprve pozdějc mi došlo, že na Samuelovi není zvláštní to, že by byl dobrej nebo špatnej posluchač, ale to, že je výjimečnej posluchač. Poslouchal totiž bez poslouchání. Nebo poslouchal, a přitom nechtěl porozumět. Nebo poslouchal, a přitom mu to bylo jedno. Pro něj bylo nejdůležitější, aby se nikdy nemlčelo. Často jsem mu něco pověděl, a on si to o tři neděle pozdějc už zjevně nepamatoval. Někdo jinej by se možná našťoval, že ho neposlouchá dost pozorně. Mně jeho způsob poslouchání připadal dokonalej. Mohl jsem říct cokoli, a pokud jsem odvyprávěl nějakou historku a setkal se u něj s příznivou reakcí, stačilo půl roku počkat a pak jsem mu ji mohl odvyprávět znovu a setkat se se skoro stejně příznivou reakcí ještě jednou.

×

Poslední e-mail matka zakončí prostým přáním: Předem děkuji za to, že mě už nebudete znovu kontaktovat. (Její jméno.)